



En deckare för skeptiker

Sommaren är rätt tid för deckare. **Josephine Teys** klassiker *En gammal skandal* finns nu utgiven som "En bok för alla" och kostar bara 18 kronor.

Det är en trevlig liten bok om kriminalkommissarien vid Scotland Yard som blivit tillfälligt förlamad efter en olycka. På sjukhuset beslutar han sig för att utreda en kriminalgåta där hans sängläge inte har någon betydelse: mördade **Rikard III** verkligen sina två brorsbarn, prinsarna i Towern?

Det blir alltså mer historiskt forskningsarbete än pangpang. Finessen är att det visar både hur spännande forskning kan vara, och hur det verkligen går till: att studera samtida källskrifter och inte lita till senare uppgifter.

Shakespeare framställde ju Rikard III som ett monster, en ärkesskurk, men det var hundra år senare.

Bokens verkliga sensmoral är att det inte går att lita på vad "alla vet". Om man verkligen skall vara säker måste man kontrollera själv. Kommissarie Grant får flera tillfällen att cyniskt kommentera såväl vanliga människors som historikers godtrogenhet:

"Han, Alan Grant, hade varit bekant med Stora Andar så till den grad okritiska, att de trodde på amsagor som kunnat få en bondfångare att rodna av skam. Han hade känt en vetenskapsman som var övertygad om att en bit muslimstyg var hans faster Sofia, bara därför att ett illiterat medium från Plymouths bakgator sa att det var så. Han hade känt en stor auktoritet på människans hjärna och dess utveckling som hade blivit lurad på allt han ägde av en obotlig skurk, därför att han 'dömde med egna ögon och inte litade på polishistorier'. Vad på honom, Alan Grant, ankom fanns det ingenting som var så okriiskt eller genomfjolligt som en stor Ande.

(---) Det är egendomligt, men när man berättar sanningen om en myt för någon så blir han inte arg på mytskapare utan på en själv. Folk vill inte ha sina föreställningar ruckade. Det väcker en dunkel osäkerhet hos dem, tror jag, och det tycker de inte om. Så slår de bort det och nekar att tänka på det. Om de bara vore likgiltiga skulle det vara naturligt och förståeligt. Men det är mycket starkare än så, mycket mera positivt. De blir förargade.

Väldigt konstigt, eller hur?"

-JS

Den karismatiske L Ron Hubbard

Under två veckors semester i Bergslagen, inte långt från den s.k. "sexsektens" tillhåll, läste jag den engelske journalisten **Russel Millers** biografi över scientologins grundare L Ron Hubbard: *Bare-faced Messiah* (Sphere Books).

Russel Millers bok är inte en granskning av scientologikyrkans organisation, finanser eller arbetssätt. Den koncentrerar sig helt på Hubbards person (även om en hel del om kyrkan naturligtvis följer med).

Vad gör människor till gurus? Hur kan de få andra att ge sig hän åt de mest bisarra och förvirrade tanke-system och handlingar?

Miller bok är ett fascinerande psykologiskt porträtt av en man med oerhörd karisma och ett enormt behov att alltid stå i centrum. En mytoman, som spred en våldsamt överdriven bild av sig själv som sjöhjälte, flygaress, upptäcktsresande, toppstudent, med mera – och som så småningom tappade greppet om alla sina lögner och faktiskt skapade sin egen drömda verklighet.

Boken är mycket väldokumenterad. Den innehåller talrika intervjuer med avhoppade scientologer, även från de första åren.

-JS